

ELIAS ROGENT I BARCELONA

ARQUITECTURA, PATRIMONI I RESTAURACIÓ

Ramon Dilla Martí
Maria Torras Freixa (eds.)

UBe

ELIAS ROGENT I BARCELONA

ARQUITECTURA,
PATRIMONI
I RESTAURACIÓ

Ramon Dilla Martí
Maria Torras Freixa (eds.)

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Edicions

Diputació
Barcelona

Seminari Conciliar
de Barcelona

Biblioteca
Universitària

Elias Rogent i Barcelona : arquitectura, patrimoni i restauració

Inclou bibliografia

ISBN: 978-84-9168-149-6

I. Dilla Martí, Ramon, editor literari II. Torras Freixa, Maria, editor literari III. Universitat de Barcelona, organitzador IV. Seminari Conciliar de Barcelona, organitzador V. Barcelona (Catalunya : Província). Diputació, organitzador VI. Títol

1. Rogent, Elies, 1821-1897 2. Arquitectura moderna 3. Conservació i restauració d'edificis 4. Barcelona (Catalunya) 5. Segle XIX 6. Congressos

© Edicions de la Universitat de Barcelona

Adolf Florensa, s/n

08028 Barcelona

Tel.: 934 035 430

Fax: 934 035 531

comercial.edicions@ub.edu

www.publicacions.ub.edu

© dels textos, els autors

IL·LUSTRACIÓ DE LA COBERTA

Elias Rogent, detall del projecte de decoració del Paraninf de la Universitat de Barcelona, 1870. Arxiu Històric de la Universitat de Barcelona.

ISBN

978-84-9168-149-6

DIPÒSIT LEGAL

B-194-2019

IMPRESSIÓ I REL·LIGAT

Gráficas Rey

COMITÈ CIENTÍFIC

Jaume Aymar (Ateneu Universitari Sant Pacià)

Sílvia Canalda (Universitat de Barcelona)

Isabel Coll (Universitat de Barcelona)

Mireia Freixa (Universitat de Barcelona)

Raquel Lacuesta (Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi)

Joan Molet (Universitat de Barcelona)

Concepció Peig (Universitat Internacional de Catalunya)

Jordi Rogent (Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya)

Josep Maria Turull (Seminari Conciliar de Barcelona)

EDICIÓ DE LA IMATGE I RESTAURACIÓ DIGITAL

Celia Ramírez Esquinas

DOCUMENTACIÓ

Clara Álvarez Jáuregui

L'edició d'aquesta obra no hauria estat possible sense la col·laboració de l'Àrea de Cultura, Educació i Esports de la Diputació de Barcelona, i dels departaments següents de la Universitat de Barcelona: Administració de Centre de l'Edifici Històric; CRAI Biblioteca de Reserva; Unitat d'Administració Electrònica i Gestió Documental; Unitat de Relacions Institucionals i Protocol, i Vicerectorat d'Arts, Cultura i Patrimoni.

És rigorosament prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta obra. Cap part d'aquesta publicació, inclòs el disseny de la coberta, no pot ser reproduïda, emmagatzemada, transmesa o utilitzada per cap tipus de mitjà o sistema, sense l'autorització prèvia per escrit de l'editor.

La Biblioteca Pública Episcopal del Seminari a principis del segle xx

Daniel Gil Solés

Imma Guzmán Fernández

Helena Fàbregas Rebato

Biblioteca Pública Episcopal
del Seminari de Barcelona

EL NAIXEMENT DEL NOU EDIFICI DEL SEMINARI

L'edifici del Seminari Conciliar de Barcelona, obra de l'arquitecte Elias Rogent, es va construir entre el 1879 i el 1882, per bé que no fou inaugurat oficialment fins al 4 de desembre de 1904.¹ En el projecte original es preveia un edifici de planta baixa i tres pisos, i es contemplava habilitar un ampli espai per a la biblioteca a la tercera planta de l'edifici. Havia de tenir una orientació sud/sud-est, entre el carrer de la Diputació i el jardí sud-est, situat entre els carrers de Balmes i de la Diputació.

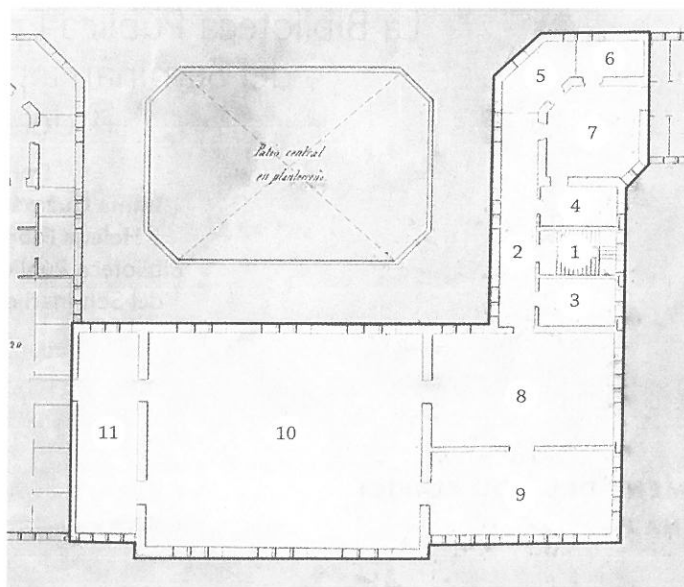
En la figura 1 s'indiquen els espais dedicats a la biblioteca, segons els plànols del primer projecte del Seminari Conciliar del 1879.

No obstant això, aquest projecte original no es va portar a terme i va quedar només sobre plànol. Finalment, en el projecte que sí que es va concretar, s'hi contempla tan sols una «Habitación del Bibliotecario», situada a la segona planta, orientada al sud.

LA REOBTURA DE LA BIBLIOTECA I LA VOLUNTAT DE SERVEI PÚBLIC

L'origen, les arrels de la Biblioteca Pública Episcopal del Seminari de Barcelona actual, tal com la coneixem avui, es remunten al 2 d'abril de 1767, quan el rei Carles III va promulgar la seva Pragmàtica Sanció en què «ordena l'expulsió

¹ BADA, *El Seminari*. SUBIRÀ, *El Seminari de Barcelona*.

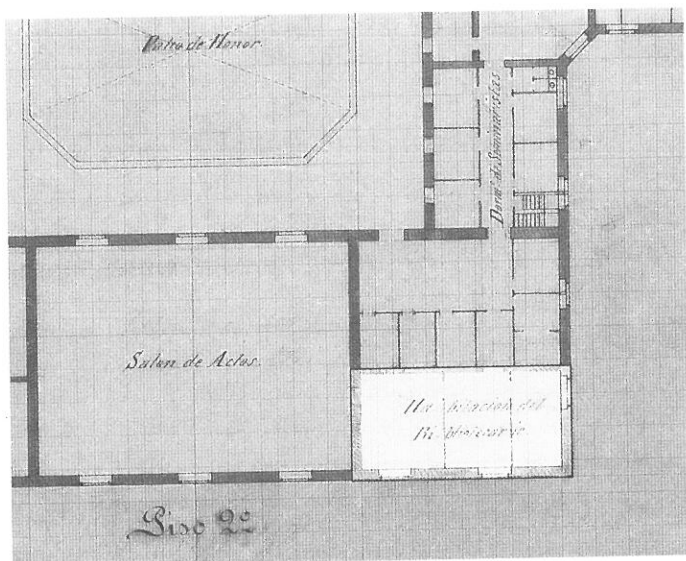

Figura 1. S'indiquen els espais dedicats a la biblioteca segons els plànols del primer projecte del Seminari Conciliar, del 1879 (AHCOAC): (1) escala d'accés a la biblioteca i a l'Observatori de l'Est; (2) galeria pública d'impresos; (3) despatx del bibliotecari; (4) dipòsit de duplicats; (5) arxiu de llibres reservats; (6) restauració de llibres; (7) sala de lectura dels col·legials de l'Institut; (8) sala de lectura pública; (9) sala de lectura per als senyors catedràtics i persones distingides; (10) gran sala de la biblioteca; (11) sala de lectura per a seminaristes.

dels Regulars de la Companyia de Jesús de tots els seus dominis i de les Índies, i l'ocupació de les seves "temporalidades".² No obstant això, la biblioteca no neix com a tal i de manera efectiva fins al 1772, a partir de la unió de dues biblioteques històriques: d'una banda, la Biblioteca del Seminari, nascuda el 1593 a partir dels decrets del Concili de Trento; i de l'altra, la Biblioteca de la Companyia de Jesús. En un primer moment, la biblioteca s'ubica al Col·legi de Betlem, a la Rambla de Barcelona.

El Seminari, i també la biblioteca, romanen en aquesta seu fins al 1868, quan es pren la decisió de marxar a un nou edifici situat fora de les antigues muralles de la ciutat. No obstant això i mentre no es construeix el nou edifici,

² SUBIRÀ, *El Seminari de Barcelona*, pàg. 38.

Figura 2. Indicació de la ubicació de l'«Habitación del Bibliotecario» en els plànols definitius. Elias Rogent, Seminari Conciliar de Barcelona, projecte del tercer pis. AHCOAC.

Figura 3. L. Roisin. Vista de la sala de lectura de la biblioteca. Seminari Conciliar de Barcelona.

entre els anys 1868 i 1882 hi ha un període d'interinitat en què el Seminari (i tots els seus serveis, inclosa la biblioteca) s'ubiquen en diversos immobles al carrer dels Tallers.

Finalment, al mes de febrer del 1882 —les obres del Seminari havien començat el 1879, sota el pontificat del bisbe José María de Urquinaona y Bidot— els seminaristes s'installen al nou edifici, tot i que el nou Seminari s'inaugura sense cap espai per a la biblioteca. De l'antic Seminari de la Rambla arriben un total de dues-centes vuitanta caixes, en les quals hi havia un total de vint-i-un mil volums corresponents a la biblioteca d'accés obert, i uns altres vuit mil de la biblioteca d'accés restringit. Sabem que:

[...] arribats els llibres al nou edifici, se'ls tingué un temps a l'exterior, sota els porxos d'un dels claustres, esperant una ubicació definitiva. Com que hi havia assumptes més urgents per atendre, es prengué la decisió provisional d'ubicar les caixes al soterrani, on per desgràcia patiren els efectes de la humitat, i alguns llibres es perderen. El Seminari no es podia fer càrrec dels llibres, necessitava urgentment recursos per ubicar de nou la seva pròpia biblioteca.³

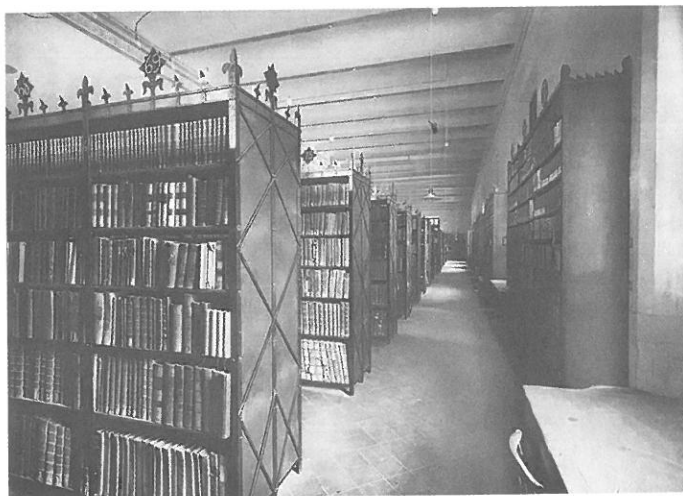
Però, malgrat aquesta enorme quantitat de caixes i la mala ubicació quant a la conservació dels llibres que contenen, la reobertura de la biblioteca es va seguir retardant encara més anys. No obstant això, l'1 d'abril de 1887, cinc anys després, el bisbe Jaume Català (1883-1899) ordenà una primera obertura de quaranta-nou caixes amb l'objectiu principal de poder fer un nou inventari, separar els manuscrits (dels quals se'n van inventariar un total de cent setanta-nou) i poder evitar-ne el deteriorament. Però tot i aquestes primeres accions, el 1891 (nou anys després de la finalització del Seminari) ja apareixen les primeres queixes pel retard excessiu en la reobertura de la biblioteca. És conegut l'escrit de Jaume Collell a *La Veu de Catalunya*:

És per nosaltres cosa en extrem dolorosa tenir que fer la denuncia objecte del present article. Conexíam anys ha'l mal; mes esperant que d'un dia al altre s'hi posaria remey, callavam per prudencia y'ns limitavam a planyens del descuyt y a quexarnos privadament ab algun amich, en la confiança de que las quexas pujarían un dia o un altre al lloch d'ahont ha de venir la reparació. Aludim a la Biblioteca del Seminari Conciliar de Barcelona, que ja fa més de vint anys va de racó en racó, ficats los llibres en caxons y fardos més o menys ben acondicionats [...].⁴

3 ALARCÓN I CAMPDEPADRÓS, Xavier (2014). *Història de la Biblioteca Pública Episcopal del Seminari de Barcelona, la més antiga de la ciutat*. Barcelona: Biblioteca Pública Episcopal del Seminari, pàg. 38.

4 COLLELL, Jaume (1891). «Descuyt imperdonable». *La Veu de Catalunya*, any 1, núm. 42, pàg. 493.

Figura 4. Perspectiva des del passadís lateral de la sala de lectura de la biblioteca. Seminari Conciliar de Barcelona.

O encara molt més tard, el 1899, en la seva pastoral de presentació el bisbe Josep Morgades i Gili indicava els propòsits que tenia respecte de la biblioteca: «concluir el Seminario incapaz para contener el gran número de estudiantes, que se necesitan, y abrir nuevamente sus puertas a la magnífica biblioteca encajonada hace tantos años».⁵

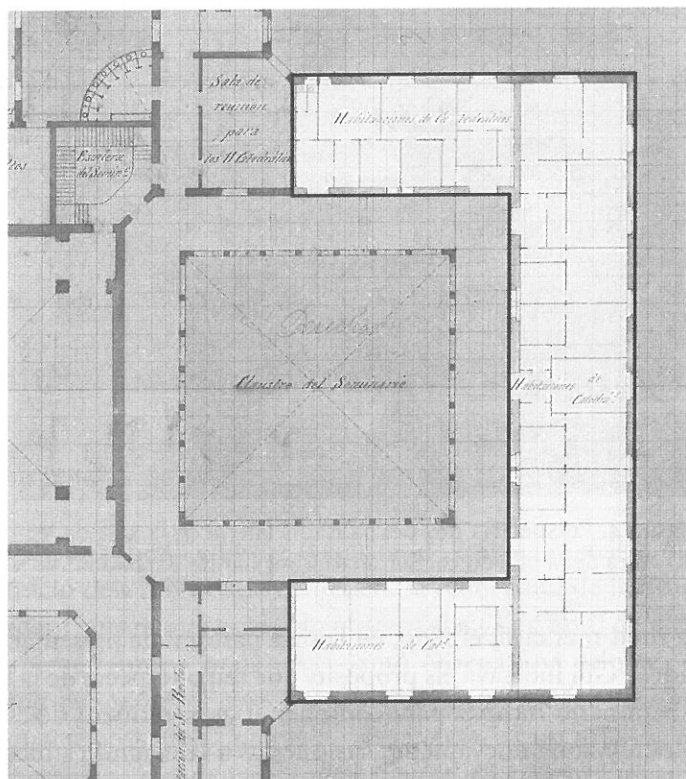
I no és precisament fins al pontificat del bisbe Josep Morgades, entre el 1899 i el 1901, que finalment es construeixen els prestatges per a la biblioteca i s'ubiquen al primer pis del Seminari, en una gran sala que dona al carrer de Balmes i que justament és l'emplaçament actual. Hi ha notícies que informen que les obres d'adequació de la biblioteca s'acaben al desembre del 1904 i que el 1908 ja es troba en la seva ubicació actual. No és, però, fins al 1924 que s'acaba d'instal·lar completament amb tots els serveis. Pel que fa a la quantitat de volums de la biblioteca, hi ha versions diferents: «En aquell moment la Biblioteca era semi-pública, en tant estava restringida al públic d'obres generals, no en canvi pels estudiosos i especialistes, que sí hi tenien accés. Constava llavors de 45.000 volums i uns 30.000 fulletons».⁶ Altres fonts indiquen que el 1916 ja tenia cinquanta mil volums.⁷ En qualsevol cas, és una xifra significativa que palesa ben clarament la magnitud de la biblioteca a principis del segle xx.

⁵ *Boletín Oficial de la Provincia de Barcelona* (1899), núm. 42, pàg. 311-313. Publicat a: BADA, *El Seminari*, pàg. 96.

⁶ ALARCÓN, *Història de la Biblioteca*, pàg. 39.

⁷ SUBIRÀ, *El Seminari de Barcelona*, pàg. 279.

Figura 5. Indicació sobre plànol de la ubicació original de la biblioteca. Elias Rogent, Seminari Conciliar de Barcelona, projecte del tercer pis. AHCOAC.

Pel que fa a la ubicació física, la biblioteca es va situar en una gran sala al sector est de l'edifici, a tocar del carrer de Balmes. Per poder fer-nos-en una idea més aproximada, en el que avui dia són els dipòsits i la Sala Amat. Sobre el plànol, la biblioteca a principis del segle xx ocupava els espais que s'indiquen en la figura 5.

La voluntat de servei públic

Des de molt abans de la seva ubicació definitiva al Seminari, ja hi havia la voluntat manifesta i explícita que la biblioteca fos d'accés públic, oberta a la ciutadania en general. Ja hem vist en els diferents plànols que hi havia sales específiques per al públic en general, llavors encara separades de les sales d'estudi i de consulta només per a seminaristes. Com hem vist, la mateixa Prag-

màtica Sanció de Carles III del 1767 ja marcava aquest caràcter públic de la biblioteca.

Més endavant, el 1851, quan la biblioteca encara era a la Rambla, es respon a una circular del Gobierno que demanava dades sobre les biblioteques públiques que existien a la província.

5. P/. ¿Cuántos lectores por término medio concurren a ella? R/. Sobre doscientos diariamente. P/. En el caso de ser necesario un permiso para visitarla, ¿cuántos se han concedido por año en los diez últimos desde 1839 a 1849? R/. Siendo pública, es innecesario el permiso.⁸

Aquesta voluntat de servei públic també queda reflectida en una acta de la Diputació de Barcelona del 4 de novembre de 1868, que aprova la proposta del llavors president Víctor Balaguer perquè la biblioteca «quede en el Seminario, tomando en lo posible el carácter de pública».⁹

PETIT PANORAMA DE LES BIBLIOTEQUES BARCELONINES A CAVALL DE DOS SEGLES

El panorama bibliotecari de la ciutat a cavall dels segles XIX i XX és realment desolador. No existia cap infraestructura bibliotecària pública impulsada des de les administracions, ni des de l'Ajuntament ni des de la Diputació. I és que:

[...] malgrat l'existència d'algunes biblioteques populars, biblioteques estatals i moltes de privades —ateneus, societats econòmiques i centres de lectura— que donaven servei als seus associats, i del coneixement, com hem vist, dels models de biblioteques anglosaxones i del desig de crear-ne sobre la base d'aquest model, no s'aconsegueix establir un sistema de biblioteques públiques d'àmbit estatal.¹⁰

Tot i que aquesta citació fa referència a l'àmbit d'Espanya, es pot aplicar a la perfecció a l'àmbit català i també al de la ciutat de Barcelona.

Així, davant de la manca d'accions públiques per dotar la ciutat d'una xarxa de biblioteques públiques moderna, la iniciativa privada va tirar endavant:

8 SUBIRÀ, *El Seminario de Barcelona*, pàg. 277.

9 *Actes de la Diputació*, 1868, pàg. 86-87. Publicat a: BADA, *El Seminario*, pàg. 96.

10 BARÓ, Mònica; MAÑÀ, Teresa (2004). «Eugeni d'Ors i les biblioteques: una aproximació a partir del *Glosari*». *BiD: Textos Universitaris de Biblioteconomia i Documentació* [en línia], núm. 12 (juny), <http://bid.ub.edu>.

D'aquestes biblioteques, és cert que n'existien a bastament, fruit dels moviments socials de l'època. En un estudi de Montserrat Comas sobre les biblioteques adreçades a la classe treballadora abans de la creació de les biblioteques populars de la Mancomunitat (1915), es recull un inventari de més de tres-centes biblioteques a la ciutat de Barcelona i província pertanyents a gabinets de lectura, ateneus populars i altres associacions que posaven els llibres a disposició del públic. Tot i aquesta abundància de centres, cal tenir en compte que els seus fons eren, en la majoria de centres, escassos, poc o massa triats, ja que la majoria d'aquestes biblioteques eren adscrites a institucions molt identificades amb les diferents opcions polítiques, i poc organitzats, ja que mancaven de personal preparat.¹¹

Cal dir que, malgrat la bona voluntat d'aquestes biblioteques populars i l'excel·lent feina que van fer per a la difusió de la cultura i de la lectura entre les classes treballadores —àmpliament analfabetes—, aquests espais no complien en cap cas els estàndards mínims de qualitat i de servei eficient, eficaç i professional. De fet, així ho expressa Alexandre Galí: «Ja feia prop de tres quarts de segle que el poble havia manifestat el deler incontrastable de llegir pel seu compte i havia començat a crear també pels seus mitjans les seves petites i tan ben intencionades com mal orientades biblioteques populars en els seus ateneus i casinos».¹² No obstant això, creiem que és important i necessari ressenyar-les per la tasca que van fer en una època concreta.

Malgrat aquesta situació, el cert és que a Barcelona ja existien, entre el 1847 i el 1909, a banda de la mateixa biblioteca del Seminari de la qual ja hem parlat, algunes experiències reeixides de biblioteques que expliquem breument a continuació, per ordre cronològic d'obertura.

Biblioteca Pública Provincial de Barcelona

La primera biblioteca seguint un ordre cronològic és la Biblioteca Pública Provincial de Barcelona, a la qual es dona aquest nom el 1847:

No és, però, fins al 1882 que la Biblioteca s'instal·la bàsicament en els mateixos espais que ocupa actualment, a l'edifici de l'arquitecte Elies Rogent que es va començar a construir 19 anys abans. En moltes ocasions és aquesta la data que

¹¹ BARÓ; MAÑÀ. «Eugeni d'Ors».

¹² GALÍ, Alexandre (1984). «Biblioteques populars». A: *Història de les institucions i del moviment cultural a Catalunya. Llibre XI, Biblioteques populars i moviment literari*. Barcelona: Fundació Alexandre Galí, pàg. 9.

es dona com a oficial per a la fundació de la Biblioteca de la Universitat de Barcelona.¹³

Aquesta biblioteca va néixer a partir de la desamortització del 1835, quan els fons conventuals van passar a estar custodiats per la Universitat, i va incorporar com a pròpies dues funcions: per una banda, feia de biblioteca universitària, i per l'altra, també de biblioteca pública de la ciutat. Sens dubte i tot i les moltes limitacions quant a catàleg, fons i horaris (entre moltes d'altres), en aquell moment era la biblioteca més gran de la ciutat, i també del país, ja que:

[...] a falta d'una biblioteca nacional, la més gran collecció de llibres a Catalunya era la biblioteca de la Universitat de Barcelona. Aquesta, que a més havia de realitzar funcions de biblioteca provincial, tenia uns fons totalment obsolets que provenien, majoritàriament, de la desamortització, i un funcionament més aviat limitat.¹⁴

Aquesta dualitat de funcions, a més, provocava un greuge comparatiu, «de manera que, en comparació amb la resta de capitals de província, estava mancada d'una biblioteca adreçada al públic general».¹⁵

Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès

La segona biblioteca per ordre cronològic és la Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès, que té la condició de pública des del 1872. Tan sols cinc anys després, el 1877, la biblioteca ja disposava d'un fons de cinc mil nou-cents volums; una xifra que arribà als setanta-cinc mil volums el 1906. Durant molts anys va ser l'única biblioteca de la ciutat que rebia les publicacions periòdiques europees principals i més importants. Per tant, era la més actualitzada del moment, la que tenia un funcionament més dinàmic i professional i, sobretot, la que podia satisfer millor les demandes d'informació i de recerca dels seus usuaris i del públic en general. De fet, «ha estat durant molt de temps l'única biblioteca veritablement viva de Barcelona, i la que ha proporcionat bona part del material bibliogràfic utilitzat pels que han estat els nostres mestres».¹⁶

13 VERGER ARCE, Neus (2008). «La Biblioteca de Reserva de la Universitat de Barcelona». *BiD: Textos Universitaris de Biblioteconomia i documentació* [en línia], núm. 21 (desembre), <http://bid.ub.edu>.

14 BARÓ; MAÑÀ. «Eugeni d'Ors».

15 BARÓ; MAÑÀ. «Eugeni d'Ors».

16 RUBIÓ, Jordi (1926). «La Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès». *Revista dels Llibres*, any II, núm. 10 (febrer), pàg. 19.

Biblioteca Pública Arús

La tercera biblioteca de la qual parlarem és la Biblioteca Pública Arús. S'inaugurà el 24 de març de 1895 i fou una iniciativa de Rossend Arús i Arderiu, que va voler impulsar una biblioteca adreçada al poble de Barcelona i per a la instrucció de la classe treballadora. Així se'n parla en l'escriptura de fundació de la biblioteca:

[...] que Don Valentín Almirall y Don Antonio Farnés, obrando en su dicha calidad de albaceas y herederos de Don Rosendo Arús y Arderiu y cumpliendo la voluntad de éste han establecido y organizado en la referida casa una biblioteca con el nombre de «Biblioteca pública Arús» para traspasarla al pueblo de Barcelona, y á este efecto presentaron al Excelentísimo Sr. Alcalde de esta ciudad, Don José Collaso y Gil, las bases para la cesión.¹⁷

La biblioteca s'inicià amb vint-i-quatre mil volums i pensem que es pot emmarcar dins la tendència de finals del segle XIX i principis del XX, de filantrops, bibliòfils i homes de cultura que van impulsar biblioteques públiques, com, per exemple va fer Andrew Carnegie als Estats Units.

Biblioteca de Catalunya

La que actualment és la capçalera del nostre sistema públic de lectura neix l'any 1907, ubicada inicialment al Palau de la Generalitat. No és fins a partir del 1940 que la Biblioteca de Catalunya passa a ocupar la ubicació actual. No és, però, fins al 1914 que la Mancomunitat li atorga el caràcter de servei cultural públic. La Biblioteca de Catalunya obre finalment al públic general el 28 de maig de 1914. Ja des del començament de la seva concepció com a servei públic, la Biblioteca de Catalunya esdevé la capçalera d'una xarxa de biblioteques populars, modernes i professionalitzades; i, a més, la Mancomunitat la concep com un dels tres fonaments sobre els quals es va idear i planificar el sistema de lectura pública del país: biblioteques públiques arreu del país; una escola de bibliotecàries que garantís la formació universitària superior del personal; i una biblioteca nacional que coordinés el sistema en conjunt. Tot i això, la seva reconversió en servei públic va comportar alguns canvis en l'estructura mateixa de la biblioteca, i és que

¹⁷ *Escriptura de fundació de la Biblioteca Pública Arús*, 24 de març de 1895. Font: www.bpa.es.

[...] la perspectiva de l'obertura al públic va plantejar la constitució d'una col·lecció d'obres de referència formada pels llibres de consulta més bàsics de cada disciplina que poguessin deixar-se a la lliure disposició dels usuaris, com era pràctica habitual a moltes biblioteques estrangeres. La possibilitat de consultar directament, sense paperetes de comanda, les obres generals era una de les novetats principals que volia oferir la nova biblioteca.¹⁸

Biblioteca Popular de la Dona

Finalment, la quarta biblioteca amb una certa estructura que estava en funcionament a la ciutat a principis del segle xx era la Biblioteca Popular de la Dona. La va fundar el 1909 Francesca Bonnemaïson de Verdaguer i originalment es va ubicar al carrer d'Elisabets. I a partir del 1922 es va traslladar al carrer de Sant Pere més Baix, on encara es troba avui dia, integrada dins el Centre de Cultura de les Dones Francesca Bonnemaïson i la Biblioteca Pública Francesca Bonnemaïson. Cal dir que és considerada la primera biblioteca pública femenina de tot Europa, ja que es va avançar més de vint anys a altres experiències similars que es van desenvolupar a París, Amsterdam o Londres, amb l'exemple de la Fawcett Library.¹⁹ La biblioteca neix a partir d'una iniciativa de l'àmbit religiós, ja que inicialment estava vinculada a l'Obra de Buenas Lecturas de la parròquia de Santa Anna, impulsada per les denominades Dames Cooperadores, entre les quals hi havia Francesca Bonnemaïson.²⁰ Inicialment tenia capacitat per a dos mil alumnes i el 1909 el fons de la biblioteca era de sis-cents setanta-sis volums.²¹ I, com en el cas de la Biblioteca Arús, aquesta iniciativa s'emmarcava també en la filantropia social i cultural que tanta volada va tenir al tombant del segle xx.

CONCLUSIONS

Malgrat les vicissituds que ha patit durant la seva llarga trajectòria, creiem fermament que la història de la Biblioteca Pública Episcopal del Seminari de

18 FONTANALS JAUMÀ, Reis; LOSANTOS, Marga (2007). *Biblioteca de Catalunya, 100 anys: 1907-2007*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, pàg. 64-65.

19 CABÓ I CARDONA, Anna (1995). «Biblioteca Popular Francesca Bonnemaïson, 1909-1995: història i ús actual». *Ítem*, núm. 17, pàg. 66.

20 CABÓ, «Biblioteca Popular Francesca Bonnemaïson», pàg. 67.

21 CABÓ, «Biblioteca Popular Francesca Bonnemaïson», pàg. 70.

Barcelona és una història d'èxit. I, com és natural, amb alts i baixos fruit tant dels diferents contextos històrics pels qual ha passat, com també —i cal dir-ho— de la voluntat i els recursos que s'hi han invertit (i que no sempre han estat els necessaris per al seu funcionament òptim).

Així, volem apuntar tres conclusions que es podrien extreure del breu repàs que hem fet sobre la història de la biblioteca des que es troba a l'edifici del Seminari i fins al primer terç del segle xx:

1) Es tracta d'una de les primeres biblioteques d'accés públic de la ciutat,²² que neix el 1772 a partir de la fusió de dues biblioteques ja preexistents: la del Seminari Conciliar o del Col·legi del Bisbe, nascuda ja el 1593, i la del Col·legi de Nostra Senyora de Betlem, de la Companyia de Jesús. I ho fa a partir de la Pragmàtica del 1767 promulgada per Carles III, que en decreta el caràcter públic. És, doncs, la biblioteca pública en funcionament més antiga de la ciutat. La Biblioteca Pública Episcopal del Seminari de Barcelona ha mantingut intacta la voluntat de ser un servei públic, obert a la ciutat i al país. Una voluntat i uns objectius plenament assolits.

2) A principis del segle xx és una de les sis biblioteques d'accés públic i obert que hi ha a la ciutat i que disposa d'una certa infraestructura i capacitat.

3) Es dona servei al públic general fins i tot abans de la implantació de les primeres biblioteques populars a la ciutat, cosa que succeeix fins als anys trenta del segle xx.

22 De fet, prèviament es tenen referències d'altres biblioteques d'accés públic a la ciutat, concretament les dels convents de Sant Josep dels Carmelites (1665) i de Santa Caterina del Dominics (1734). No obstant això, aquestes dues biblioteques foren suprimides amb la desamortització del 1835. I la Biblioteca Pública Episcopal ho ha estat de manera continuada des del 1772.